

Het Regionaal Archief presenteert: Geschiedenislokaal

Het Regionaal Archief Alkmaar heeft een uitgebreid educatief aanbod voor leerlingen uit het basis- en voortgezet onderwijs. Veel schoolklassen uit ons gebied hebben al een bezoek gebracht aan het Archief. Door het uitvoeren van opdrachten, het werken met originele bronnen en het volgen van een rondleiding, maken leerlingen kennis met lokale historische bronnen en leren ze iets over de weerslag van grote historische gebeurtenissen op hun eigen omgeving.

presentatie. Maar ook het basisonderwijs en andere geïnteresseerden kunnen gebruik maken van de bronnen. Geschiedenislokaal is een landelijk platform waarop archieven, musea en andere instellingen uit het hele land hun bronnen kunnen presenteren.

Jaargang 31 (2019), nr. 1

Naast een bezoek met de klas aan het Archief is er nu ook de mogelijkheid om de lokale en regionale geschiedenis digitaal te verkennen.

In april heeft het Regionaal Archief de website 'Geschiedenislokaal' gepresenteerd: www.geschiedenislokaalregionaalarchief.nl. Op deze website worden de historische bronnen van het Regionaal Archief en andere lokale (erfgoed)instellingen op een makkelijke manier toegankelijk gemaakt. Foto's, archiefstukken, tekeningen, objecten, filmpjes, plattegronden en andere documenten worden getoond in de context van thema's zodat leerlingen, docenten en andere gebruikers ermee aan de slag kunnen. De website is in de eerste plaats bedoeld voor docenten en leerlingen uit het voortgezet onderwijs. Zij kunnen de bronnen gebruiken in een les, werkstuk, opdracht of

Het eerste thema in het digitale lokaal van het Regionaal Archief Alkmaar is de Tweede Wereldoorlog. Er is geprobeerd alle facetten van de oorlog aan bod te laten komen. Voorbeelden van bronnen die op de website worden gepresenteerd zijn foto's van de bevrijding van Alkmaar, de onderwaterzetting van de Wieringermeer en een kapotgeschoten boerderij op Texel. Ook persoonlijke documenten, zoals een brief van de omgekomen verzetsstrijder Bram Daalder en het fotoboek van het eveneens omgekomen Joodse gezin Drukker staan in het digitale lokaal.

Naast het thema 'Tweede Wereldoorlog' wordt er gewerkt aan de thema's 'Middeleeuwen' en 'Verlichting en democratie'. Voorbeeldbronnen uit die thema's zijn een brief van René Descartes uit de periode dat hij in Egmond aan den Hoef verbleef (1644-1648), de stadsrechten van Schagen (1415) en de Vikingschat (circa 850-860) die op Wieringen werd gevonden. Bent u nieuwsgierig geworden? Neemt u zelf ook eens een kijkje op Geschiedenislokaal.

Wetenschappelijk onderzoek met behulp van getranscribeerde bronnen

In een gestaag tempo groeit het aantal transcripties van historische bronnen op de website van het Regionaal Archief. De transcriptiewerkgroep levert daarmee al sinds jaren een belangrijke bijdrage aan het beschikbaar stellen van historische teksten aan een ieder die daarin is geïnteresseerd.

Inmiddels worden de getranscribeerde teksten ook gebruikt voor diverse wetenschappelijke projecten. Judith Pollmann (Universiteit Leiden) gebruikt de teksten om onderzoek te doen naar de verspreiding van moderne ideeën, Bartie Thijs (Vrije Universiteit Amsterdam) maakt gebruik van de teksten voor haar onderzoek naar het gebruik van het woord 'mits' in zeventiende-eeuwse teksten en een werkgroep van het Rijksmuseum en de universiteiten van Utrecht en Amsterdam doet praktisch onderzoek naar aanleiding van de verfrecepten in een achttiende-eeuwse tekst van Simon Eikelenberg. Sinds kort zijn de transcripties van vier kronieken over de geschiedenis van Alkmaar ook opgenomen in de Digitale Bibliotheek der Nederlandse Letteren (www.dbnl.org). Het betreft een kroniek van godsdienstige en politieke twisten in de periode 1618-1621, een kroniek van de 'oorspronck en opkomst der stede Alckmaar' tot 1760 van Joachim Bontius de Waal, de 'Kroniek van Wijnkoper' over de periode 1412-1692 en een kroniek van Alkmaar in de Bataafs-Franse tijd (1787-1797) door de Alkmaarse ijkmeester, belastinggaarder en letterkundige Jan van Panders (1747-1809).

Jan van Panders

Van Panders begint zijn verhaal met een beschrijving van de gebeurtenissen in Alkmaar na het herstel van het stadhoudelijk bewind in 1787. Zelf was hij een gematigde patriot. In zijn verhaal geeft hij erg af op de prinsgezinden, die volgens hem bestonden uit meest arm en onnozel volk. Het nieuwe stadsbestuur trad volgens hem erg partijdig op. Overtredingen van aanhangers van Oranje werden niet of nauwelijks bestraft. Zo noemt Van Panders een voorval in het logement Het Paardehoofd, waar de kastelein door een lid van de vroedschap werd uitgenodigd om te drinken op de 'verdoemenis der patriotten'. Toen hij dit weigerde werd hij door het vroedschapslid met een sabel geslagen. De mishandeling werd niet bestraft.

Terug naar de floppy's

Kent u de floppy(disk) nog? Die kleine 3½ inch diskette, die grote zwarte 5¼ inch of de iOmega ZipDrive 'superfloppy'? Deze gegevensdragers zijn al vele jaren niet meer in gebruik. Het gevolg daarvan is dat de apparatuur die de floppy's kan lezen niet meer in hedendaagse computers zit. Wat moet je dan doen als Archief, als er in een particuliere schenking of in een gemeentearchief floppy's blijken te zitten? Bij het Regionaal Archief Alkmaar hebben we sinds kort de apparatuur om deze oude gegevensdragers te lezen. Deze aanpak met 'ouderwetse' desktopcomputers met besturingssystemen zoals MS-DOS en Windows 98 en tekstverwerkers zoals Wordstar en WordPerfect, werkt vaak beter dan het uitlezen van de gegevens via bijvoorbeeld 'emulatie' van software op moderne computers, waarbij met behulp van een speciaal computerprogramma de moderne computer de gedateerde hard- en software nabootst. Bovendien is het lang niet altijd mogelijk om oude hardware nog aan hedendaagse computers te koppelen. Het Archief heeft onder andere een Windows 98 PC, Commodore 64, MSX en TRS-80 tot zijn beschikking. Hiermee zijn al verschillende 'onleesbare' diskettes tot leven gewekt.

OPROEP: heeft u nog een oude computer, van voor het jaar 2000, thuis staan waar u niks mee doet? Gooi hem niet weg! Neem contact op met Mark Alphenaar, e-mail: m.alphenaar@archiefalkmaar.nl. Misschien kunnen wij hem nog een tweede leven geven.

In het verhaal van Van Panders komen ook de gebeurtenissen ter sprake die leidden tot de oprichting van de Bataafse Republiek in 1795. Ook daarbij speelde Van Panders een rol. Wel had hij inmiddels een belangrijke levensles geleerd, die hij in zijn kroniek als volgt formuleerde:

'Alle deze [gebeurtenissen] hebben mij geleerd dat staatsberoeringen en verdeeltheeden altoos het werk zijn van heerschtugtige, altoos tot nadeel van het algemeen. Dat ieder triumfeerende partij dezelve weegen en middelen volgt om zig in gezag te houden. Dat elk dus die zig tegen zulk een triumfeerende partij durft verzetten, 't zij door woorden of daaden, een oproermaker word genoemd. Dit heeft mij na de omwenteling van 1795 even zoveel deel in de gebeurtenissen doen neemen, als ik voor mijn huis en veiligheid noodig achten'.

Waar we in het verslag niets over lezen zijn de letterkundige bezigheden van Van Panders. Hij publiceerde gedichten en een viertal toneelstukken, waarvan er een in onze archiefbibliotheek is te vinden. Dit toneelstuk heet 'De gewaapende uittogt' en behandelt het uitrukken van de Alkmaarse schutterij in 1786 ter verdediging van de patriotse zaak. Van Panders publiceerde het kort voor de Pruisische inval, toen de patriotten in Alkmaar nog de overhand hadden. De personages in het stuk hebben betekenisvolle

namen zoals Dwington, Vryhart, Eelhart en Fel. Het stuk is in 1787 enkele keren opgevoerd, onder meer tijdens de viering van het driejarig bestaan van het Alkmaarse patriotse gezelschap 'Burgerhart'. U kunt het toneelstuk in de studiezaal inzien.

Nieuwe medewerkers

De vacatures die zijn ontstaan door het vertrek van enkele medewerkers zijn ingevuld door drie nieuwe collega's.

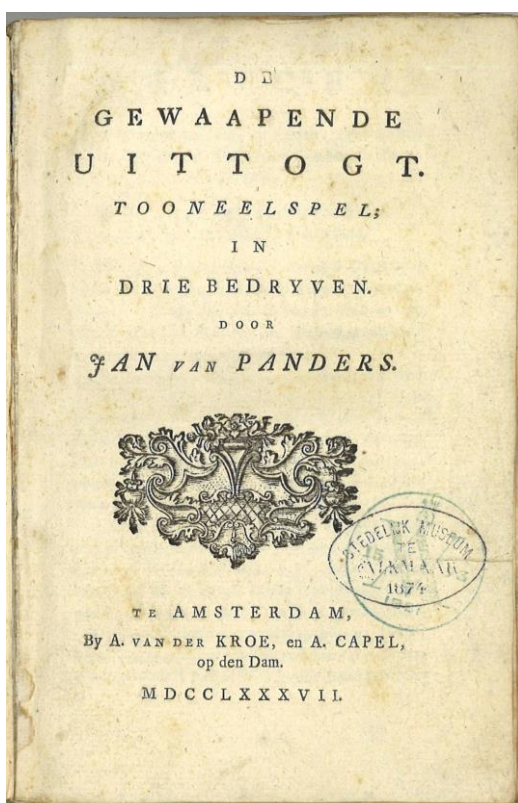
Stinie Francke is sinds 1 februari aangesteld als coördinator Collectiebeheer en Advies. Stinie is sinds 1987 werkzaam als archivaris en was van 1992 tot februari 2019 in diverse functies werkzaam bij het Noord-Hollands Archief in Haarlem. Haar belangrijkste taken bij het Regionaal Archief Alkmaar zijn het coördineren van de werkzaamheden van de afdeling Collectiebeheer en Advies waarbij het e-depotproject momenteel een belangrijke plaats inneemt, de overbrenging van de overheidsarchieven, het stroomlijnen van het acquisitieproces en het depotbeheer.

Over de ontwikkeling van een e-depot voor het duurzaam bewaren, beheren en beschikbaar stellen van digitale archieven berichten wij al in een eerdere Archivaria. Bij het team e-depot zijn twee nieuwe medewerkers in dienst getreden.

In december vorig jaar is Daniëlle van Mourik gestart als adviseur digitale informatie. Daniëlle werkte hiervoor bij de gemeente Den Helder als functioneel applicatiebeheerder zaaksysteem. Tot haar werkzaamheden behoren de contacten met de gemeenten en de begeleiding van de gemeenten bij de aansluiting op het e-depot.

In mei van dit jaar heeft het team e-depot versterking gekregen van Marthe van Buijtene. Marthe heeft Integrale Veiligheidskunde gestudeerd aan de Hogeschool Utrecht. Tijdens haar stages bij een aantal overheidsorganisaties, waaronder de Nationale Politie, heeft zij ervaringen opgedaan op het gebied van informatiebeheer en -veiligheid. Ook Marthe zal zich bezighouden met de aansluiting van de gemeenten op het e-depot.

Informatie over het e-depotproject is te vinden op de website van het Regionaal Archief onder het kopje 'Over ons' en daaronder 'E-depot'. Daar kunt u zich ook aanmelden voor de nieuwsbrief die u op de hoogte houdt van de ontwikkelingen.

Uitnodiging : twee excursies voor de Vrienden

Museumkwartier Heiloo

De eerste excursie vindt plaats op woensdag 19 juni (13.00-16.30 uur) te Heiloo. Het culturele hart van Heiloo bevindt zich op het Landgoed Willibrordus: het Historisch Museum Heiloo van de Historische Vereniging Heiloo, het Archeologisch Museum Baduhenna, het Toverlantaarnmuseum en de VVV-Verhalenkamer over psychiatrie te Heiloo zijn er allemaal gevestigd.

De Historische Vereniging Heiloo nodigt de Vrienden uit voor een bezoek aan dit Museumkwartier van Heiloo. Deelnemers aan de excursie bezoeken het Historisch Museum waar een presentatie wordt gegeven over de huidige tentoonstelling over het stroomgebied van het veenriviertje De Die. Ook een bezoek aan het Archeologisch Museum Baduhenna, de VVV-Verhalenkamer en een korte rondleiding door de Cultuurkoepel staan op het programma. Alle programmaonderdelen bevinden zich op het Landgoed Willibrordus (Kennemerstraatweg 464, Heiloo).

De Die (Historische Vereniging Heiloo)

Hollywood te Callantsoog

De tweede excursie vindt plaats in Callantsoog op donderdag 26 september (14.00-17.00 uur). De Historische Vereniging Callantsoog nodigt de Vrienden uit voor een presentatie over het dorp Hollywood, dat tijdens de Tweede Wereldoorlog als noodonderkomen voor geëvacueerde dorpsbewoners naast Callantsoog werd aangelegd - op initiatief van en door de Callantsogers zelf.

De Historische Vereniging Callantsoog werkt aan een boek en een tentoonstelling over dit unieke dorpje. De Stichting Vrienden van het Archief heeft financieel bijgedragen aan het boek. Als dank daarvoor bent u uitgenodigd om in het Dorpshuis Kolfweid (Jewelweg 7, Callantsoog) een lezing over Hollywood bij te wonen. Na de lezing volgt een korte rondleiding door de tentoonstelling in Museumboerderij Tante Jaantje (Dorpsplein 33, Callantsoog).

Hollywood (Historische Vereniging Callantsoog)

De kosten van de excursie naar Heiloo bedragen € 7,50 p.p. (betaling vindt tijdens de excursie plaats en kan per pin of contant worden voldaan). De excursie naar Callantsoog is gratis, als dank voor de bijdrage aan het Hollywoodproject. Vrienden mogen één introductie meenemen. Aanmelden kan via Miep Huisman, e-mail: m.huisman@archieffalkmaar.nl of per telefoon: 072 850 8200. De uiterste aanmelddatum voor de excursie naar Heiloo is 14 juni. Aanmelden voor de excursie naar Callantsoog kan tot en met 20 september. Voor meer informatie en het volledige programma kunt u terecht op www.bit.ly/vriendenRAA.

Uitgave: Regionaal Archief Alkmaar, Bergerweg 1, Postbus 9232, 1800 GE Alkmaar
Telefoon: 072-8508200 - E-mail: info@archieffalkmaar.nl - Website: www.archieffalkmaar.nl
Archivaria is een uitgave voor contribuanten van de stichting 'Vrienden van het Archief van Alkmaar en omgeving'. Het bestuur van de stichting wordt gevormd door dr. J.C.M. Cox (voorzitter), M. Noot, F. Timmer (secretaris) en S.P.A. Zuurbier (penningmeester).